

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De piorum locorum administratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

prout inris est; agatur.

13 Ne Parochi vsurarium manifestum, vt Gregorij X. Constitutione sancitum est, etiam si in testamento, aliaue quadam vltima voluntate ipse mandarit ea restitui, quæcumque vsuræ nomine accepit, in sepulturam Ecclesiasticam tradant; nisi pro eorum facultatibus, re ipsa illis satisfactum sit, à quibus vsuras exegerit; aut si ij absunt, Episcopo, Vicariouè eius, vel Parocho, intrà cuius Parochiæ fines ille, dum vixerat, habitarat, vel Notario publico de restitutione cautum sit pignoribus, aut idonea sponsonne facta. Qui verò Parochus id generis hominem sciens sepelierit; is nouerit se excommunicationis pena affectum esse, ex Clementis V. Cõstitutione, in Concilio Viennensi edita.

14 Episcopus id sedulo prohibeat, vt quæ fabricæ, Hospitalia, scholæ, & quæ alia cuiusuis generis pia loca instituta non sunt ad pecuniam mutuo dandã; eorum administratores nè vlla causæ specie cuiquam homini, nec etiam vniuersitati loci, aut vicinij, dent mutuo.

Quod si ipsi administratores mutuo, vel dederint, vel quod grauius est, ab ijs locis sumpserint, ab earum administratione statim amou sint, indignique censeantur, qui per sex annos illorum, aliorumue piorum locorum administrationem gerant. Tùm etiam illorum Præfectus, quouis nomine vocetur, qui huic rei consenserit, excommunicationis poenam subeat.

15 Nè quisquam, pecuniam apud Montes pietatis deponat, vel eidem mutuo det, vt inde aliquid, nè minimum quidem lucri, aut eius, quod interest, nomine percipiat. Qui verò eo pacto quidquam ea causa perceperit, quod Montis pietatis pecuniam vel mutui, vel depositi nomine dederit; cum eo, tamquam cum vsurario homine agatur ad iuris præscriptum.

Quæ præterea de Montibus pietatis decreta superiori Concilio sunt, ea Episcopus obseruari curet, vel diligentissime: compellatque illorum institutiones sibi ab administratoribus ostendi, atque exhiberi.

De piorum locorum administratione.

S V M M A R I V M.

- 1 Hospitalia, aliaque loca pia, qua ratione administranda.
 - 2 Administratores ædificia ruinosa sarcienda curent.
 - 3 Onus impositum obeant.
 - 4 Hospitalitatem exerceant. Fructusq; veris pauperibus distribuât.
- Et nè ea in re fraus fiat, quæ ratio inuenda. 10. 55.*

Quæque

Ibidem.
Dec. 18. c. fin.
de Vsur, in 6.

2. Tit. 3. dec.
20.

Ibid, dec. 27.

- 5 *Quaeque alia ab eisdem praestanda. & nu. 6. post primum decretum.*
- 6 *Utque compellendi, si suo muneri defuerint.*
- 7 *Administratores, esse non possint illorum debitores.*
- 8 *Iidem, antequam munus suum exequantur, quod iuramentum praestent.*
- 11 *Male administrantes, ut puniendi.*
Quanto tempore eo in munere perseverent. 13.
- 12 *Administration rationem Episcopo reddant.*
Rationis eiusdem Codicum conscribendorum praescribenda formula. 14.
- 15 *Et quando ratio ipsa Episcopo reddenda.*
- 16 *Et a quibus eorum liberatio facienda.*
- 17 *Liber parandus in quo decreta in Capitulo confecta, referantur.*
- 18 *Liber alter, in quo, eodem in Capitulo proposita, tam deliberata, quam reiecta, notentur.*
- 19 *Liber alius, in quo legata, relicta, donataeque quaecumque ad pios usus registrantur, cum oneribus illis adiunctis. 62.*
Ad quorum onerum satisfactio ab Episcopo compellendi. 21.
- 20 *Libri eiusdem exemplum in Archiuum deferendum.*
- 22 *Libri eiusdem exemplum in Archiuum deferendum.*
- 22 *Legatorum, & onerum eorumdem tabella in loco Capitulari proponenda, & qualiter concipienda.*
- 23 *Administratores ipsi bona ipsorum piorum locorum non alienent. n. 21.*
Ab alijs alienata, & occupata, recuperent. 2. & Quae pert. ad bonorum, &c. nu. 12.
Recuperata, ad longum tempus non locent. Ibid. nu. 14.
Neque ipsi, per se, vel interpositas personas contendant. Ibid. nu. 26.
- 24 *Quomodo quaque cautione illa locanda. 25. in fi.*
- 25 *Quibus minimè locentur.*
Locatione ad longum tempus inita, qui modus seruandus, ut ipsorum bonorum memoria conseruetur. Quae pert. ad bonorum, &c. nu. 15.
Eaque facta pactionibus de praedijs melioribus reddendis, quam vim habeat. Ibid. nu. 16.
Eorundem bonorum omnium, tam mobilium, quam immobilium, inuentariumque & reddituum inuentarium conscribendum. Ibid. nu. 1. & 2.
Inuentarij ipsius exemplaria conscribenda, & ubi custodienda. Ibid. nu. 2.
Bona iurae piorum locorum usurpantes, excommunicantur. De heres. Iuris. 10.
- 26 *Hospitalia, piaque alia loca, praesertim in quibus hospitalitas amittitur, & alia non exercentur, Episcopo per Paochum deferenda.*
- 27 *Episcopi contra contumaces agentes, a Magistratibus non impediendi.*
Hospi-

- 28 Hospitalium nomine, cum eleemosyna queritur, que servanda.
- 29 In hospitalibus mares à feminis separatim hospitent.
- 30 Hospitalia quibus mendicis non pateant.
- 31 Mendici verè egroti, certo in loco eleemosynis sustentandi.
- 32 In hospitalibus, locisque pijs, Doctrinæ Christianæ institutum intro-
ducendum.
- Hospitalium, piorum uè locorum sumptibus qui aluntur curatorib, in-
stantibus quales se præsent. supra nu. 6.
- 33 Hospitalarius qualis item sit.
- 34 Que cauebit in hospitalitate.
- 35 Que item curabit, inuestigabitque.
- 36 Hospitalium, in quibus infantes expositi aluntur, Curatores, que cu-
rent, ut lac infantibus non desit.
- 37 Hospitalis, pijs, loci, origo, titulus, institutum, in tabella marmorea
incidantur, eaque, ubi ad perpetuitatem collocanda.
- 38 Institutio ad determinatum usum facta, ne usum in alium vertatur.
Hospitalia, aliaque pia loca, non instituta ad pecuniam mutuo dan-
dam, ne mutuent. De Vsuris, nu. 14.
- 39 Eleemosynis debitis erogandis consilium Parochi adhibendum.
- 40 Certi quoque viri ab Episcopo deligendi, quorum testimonio constet
de paupertate illorum, quibus eleemosynæ erogandæ sunt.
- 41 In pauperum delectu, que ratio habenda.
- 42 Eleemosynæ in quem alium usum non conuertenda.
- 43 Reliqua ad pios usus relicta, in alios etiam similes usus non auertan-
tur, sine Episcopi facultate.
- 44 Eleemosynæ per capita, familias uè distribui solitæ, veris pauperibus
distribuendæ: nisi mens alia fuerit testatoris.
- 45 Pœna contrasacientium.
Eleemosynam dantes, que accipientes moneant. supra nu. 6. in fi.
- 46 Distributioni eleemosynarum, ut cõstet satisfactum, que ratio ineunda.
- 47 Distributionis tẽpus, et ratio in certũ Codicem à Parocho referenda.
- 48 Distribuisse non ostendentes, ad satisfaciendum compellendi.
- 49 Parochi, quod officium in perquirendis eleemosynarum erogandæ-
rum oneribus, in inquirendo que an erogatio ipsa integrè, sincerè que
facta sit.
- 50 Comestationes publicæ in eleemosynis faciendis tollendæ.
- 51 Eleemosynarum oblationibus faciendis Musica instrumenta non adhi-
bendæ.
- Eleemosynæ à puellis quorum more minimè querendæ.
- Eleemosynæ ciborum, processionis tempore non distribuendæ. De pro-
cession. nu. 30.

- 52 *Eleemosynæ teſta facie non querenda ſine licentia, illaque qualiter concedenda.*
- 53 *Eleemoſynæ pro ijs, qui oſtiatim mendicare erubeſcant, quo tempore, & quibus in Eccleſijs colligende.*
- 54 *Collecta eleemoſynarum, quando, & ubi indicenda.*
- 55 *Eleemoſynarum collectas denunciandi quæ formula.*
Mendici vagantes, morbum ſimulantes, ut admittendi, & quando eſciendi. ſuprà nu. 30.
Mendici verè agroti, certo in loco eleemoſynis ſuſtentandi, ſuprà. 31.
De eorum vita ab Epifcopo inquirendum. De ſanctæ Euchari. in Eccl. admin. nu. 4.
- 56 *Mendici vagantes in certum librum à Parocho deſcribendi.*
- 57 *Quæque ab eiſdem Parochis circa illorum vitam obſeruanda, & inſtructionem Doctrinæ Chriſtianæ.*
- 58 *Legata pia non denuncianteſ Notarij quando excommunicati.*
- 59 *Decretum de Notarijs pia legata non denuncianteſ, quando publicandum.*
- 60 *Heredes, executores uè ultimarum voluntatum, piam teſtatoris voluntatem non explenteſ, per Epifcopum cogendi.*
- 61 *Viri duo in Parochijs deligendi, qui iura piarum cauſarum perſequantur.*
- 62 *Legata ad pios uſus in certum librum referenda. 19.*
- 63 *Legata alicui, ut pauperibus in eleemoſynam conferantur, quibus non diſtribuenda.*
- 64 *Legata ad certum uſum, in quem alium non diſpenſanda.*
Piarum voluntatum executio Epifcopo commiſſa; iſque quid propterea curet. De Cauſidicis, nu. 9.
Legatorum inquirendorum, præſtandorum uè, quæ Epifcopi cura. Quæ pert. ad bonorum, &c. nu. 33.
Legata præſtare debentium nomina in tabella redigenda. ibid.
Eaque ubi retinenda. Ibidem.
- 65 *Fabricis Eccleſiarum bona, cenſus uè pertinentia, in alios uſus non conuertenda.*
Fabricæ ne mutuò dent: quæque pæna mutuò dantur, ubi illarum inſtitutum non permittat. De Uſuris, nu. 14.
- 66 *Montes pietatis inſtituendi.*
- 67 *Ad quam rem adiuuandam Principes, & Magiſtratus hortantur.*
- 68 *Ab iſdem quid præter ſortem capi poſſit.*
Montibus pietatis mutuò ne detur, nihilque deponatur, pacto ali- quid percipiendi. De Uſuris, nu. 15.
Decreta ad montes pietatis pertinentia obſeruari præcipiuntur. Ibid.
U

T pia loca omnia fideliter, diligenterque administrantur, quæ sacrum Tridentinum Conciliū Episcoporum curæ, ac studio maximè commendaui, hæc mandamus, quæ illi ab omnibus seruanda curabunt.

1. de Piorum locorum admin. Sess. 7. c. 15, Sess. 25. c. 8.

Qui hospitalia, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperum uè vsū præcipuè instituta, in commendam, administrationem, aut quæcumque titulum, aut Ecclesijs suis vnita, obtinent; domos, & ædificia horum locorum ruinosa, vel disiecta sarciant, & restituant.

Quæ ab alijs occupata, aut amissa, iniustè alienata sunt, recuperent.

3 Impositum illis onus, & officium omninò obeant.

4 Hospitalitatemque ex fructibus, illi muneri attributis, re ipsa exercent.

5 Cæteraque omnia præstent, quæ à Viennensi, & Tridentino Concilio præscribuntur.

Clem. Quia d relig. dom. Sess. 25. ca. 8. & sess. 7. c. vlt.

6 Quod officium si moniti ab ordinario non fecerint, vel per Ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad sui muneris functionem compellantur; vel eiusdem Tridentini Concilij præscripto eos Episcopi ab illa administratione, curauè in perpetuum amoueant.

Quibus nullo modo condonent, aut remittant eos fructus, quos contra Hospitalium institutionem perceptos, in foro conscientie restituere tenentur.

6 Præfatis, rectoribus ministris, aut alijs quocumque nomine nuncupatis, fabricæ Ecclesiarum, fodalitatum, scholarum, & hospitalium, piorumque cuiusuis generis aliorum locorum curatoribus, etiam laicis hæc, præter illa superioribus Concilij edita, de ijs ipsis decreta præscribenda, & decernenda etiam censuimus.

4. Quæ ad loca pia pert.

Quicumque piorum locorum administrationem, procurationem uè suscipiunt, gerunt uè, illud in primis sapè meminisse debent, se pauperum, pupillorum, viduarum, senum, egestate, aut egritudine laborantium, peregrinorum, & aliorum id generis hominum, aliena ope egentium, prout propria vniuscuiusque loci instituta ratio est, curam sustinere, & illam quidem tanti esse, vt, cum potissimum Episcopo, tamquam communi omnium, & eorum præcipuè miserabilium hominum parenti, ea sacrosanctis Canonum legibus commissa sit; cum quicquid in illos, vel misericordie, vel beneficij, vel operæ, vel opis, vel officij confertur; quicquid uè rursus damni, detrimenti, iniuriæ uè inferatur; id omne Christus Dominus sapè in Euangelio demonstret, in se collatum, aut illatum esse; ac propterea se in die iudicij, prout benè illis factum,

Conc. Trid.
Sess. 25. ca. 8.
de refor.

factum, aut neglectum, ommissumue in eorum necessitatibus subleuandum erit, retributum. Quare primò ij valdè curent, vt omnibus suscepti muneris partibus satisfaciant: deinde videant, vt nihil quicquà à curâ, quam gerunt, ratione alienum, vilo modo, pactouè admittant: tum id sollicitè studeant, vt quæ officia illis pro administrationis susceptæ munere debent, ea obeant, atque ad eò præsent omni piæ charitatis affectu, ob oculos maximè in ijs ipsis proposito semper Christo Domino, cui illis, & alendis, & vestiendis cibum, potum, vestitum, aliamue curam, atque operam ministrant.

Non suis, sed eorum, quorum curam susceperunt, commodis atque utilitatibus seruiant.

Omnibus piè consulant, nec vllam partem pro susceptæ curationis, procurationisue officio negligant.

Munus quod gerunt, sæpè sibi proponant eiusmodi esse, in quo nõ profanæ cuiusquam administrationis, negotijue, sed sanctæ, spiritualisque actionis partes, atque officia, & Deo gratissima charitatis opera exequantur piè, religiosè, & quàm diligentissimè.

Cum capitula, congregationesue habent, tum initio, tum in fine sanctis precibus, & orationibus in libro officij beatissimæ Mariæ virginis, eo nomine præscriptis, vtantur.

Cùm verò aliquid aggrediuntur, quod ad curæ suæ rationes pertineat, initium à piâ oratione faciant, vt quod inchoatur, benè, salutariterque succedat.

Omni denique morum grauitate, vitæ integritate, pietatis religione, & spiritualium exercitationum, Episcopo probatarum quas inter se collegiatim præsent, studijs tales se præbeant, vt eorum locorum rectam administrationem, piamque institutionem non solum conferuent; sed optimis progressionibus, Deo auctore, adiuuent, atque amplificent.

Qui locorum piorum sumptibus gratis aluntur, curanturue, aut ad litterarum, aliarumue artium disciplinam instituuntur, ratio postulat, pietatis studijs, atque exercitationibus eos præ ceteris deditos esse, eorumque precibus animas illorum adiuuari, à quibus illud subsidij relictum est, ad eiusmodi pij institui sustentationem.

Quare illud eorum locorum curatores, vel præfectos, ac Sacerdotes, præsertim, qui in ijs spiritualem curam gerunt monemus, vt ab ijs, qui ibi aluntur, si legere norint, statas de beata Maria Virgine preces honorarias; si uerò rudes sint, saltem institutam illam certis salutationis angelice calculis, orandi rationem, scilicet de beata eadem virgine coronam in singulos dies piè præstari sedulò curent.

Qui præterea elemosynam dant; hoc illos, qui accipiunt, sæpè moneant;

neant; vt pro ijs, qui bona reliquerunt, piè precentur.

Id vero præsterat, cum in locis pijs, tum vbi cumque eleemosynarum distributio fit. Hoc sanè & Episcopo curæ sit item.

7. Qui pecuniam Ecclesijs, confraternitatibus, aut quibuscumque pijs locis debent, illorum procuratores, syndici, ministri esse, aut vllam denique eis officij, aut negotij partem administrare non possint.

1. Ibidem.

8. Administratores Ecclesiastici, vel laici piorum locorum, siuè Hospitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Misericordiæ, Charitates, Confortia, Disciplinæ, siuè alio quocumque nomine nuncupata sint, qui nunc sunt, intrà tres menses; qui deinceps diligentur, antequam ad administrationem accedant, iurent se fideliter, & accuratè munus suum exequenturos.

9. Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, veris pauperibus tantum distribuant, quemadmodum cuiusque inopia, & eius voluntas, à quo bona illa profecta sunt, postularit.

10. Qua in re, nè vlla fraus fieri possit, in eatur aliqua ratio, Episcopo probanda, qua ei constare possit, in quas personas fructus illi erogati fuerint.

11. Quos autem comperit Episcopus, vel iniquè distribuendo, vel in suum commodum vertendo, vel inutilibus, & superuacaneis sumptibus facien dis malè in administratione versari; eos pro modo culpæ puniat; & ad restitutionem legitimè compellat; & ab officio etiam, si ei videbitur amoueat.

12. Quod si contrà, quam à Tridentino Concilio decretum est, nè rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare voluerint; Ecclesiasticis poenis ab eodem coerceantur.

Sess. 22. c. 9.

13. Piorum locorum procuratores, ministri uè etiam inferiores, cauendum est, valde, nè diutius, quàm par est, in curatione, administratione uè, sibi commissà, perseverantes, rerum sibi arrogant imperium. Porrò si aliàs idonei sunt ad alia munera eorundem locorum gerenda, eosdem transferri licebit, nisi ex illis sint, quos superioribus Concilijs certo tempore quibusdam muneribus vacare iustum est.

4. Ibidem.

Sess. 25. ca. 8. de refor.

At hoc curetur omninò, vt gestæ procurationis, administratiuè muneris rationes, sæpè, diligenterque reddant.

14. Quamobrem formula præscribatur, qua, & diaria, & codices rationum non coniectos, sed in ordinem, rectèque confectos teneant; vt inde facile ducatur omnis explicata ratio, tum accepti; tum expensi.

15. Episcopus verò, etiam ex Tridentini Concilij decreto, semel saltem in anno à quibuscumque hospitalium, confratrarum, & aliorum quorumcumque piorum locorum, etiam quæ merè laicalia, & priuata sunt, præfectis, curatoribus uè rationes administrationis, curatè repetere.

Sess. 22. c. 9.

tere.

tere nè omittant vlllo modo.

6. Quæ ad
Contr. pianè
loca pert.
Sess. 2. cap. 9.

4. Ibidem.

16 Episcopus non solum, vt superioribus Concilijs cautum est, loco-
rum piorum administrationis rationibus interlit; sed etiam libera-
tioni illius administrationis. Quæ liberatio ab eorum locorum præ-
fectis solum nè fiat, sed præsentè, consentienteve Epõ, aliqui si fecis
fiet, rescissa sit, planèque nulla, ad Tridentini Concilij præscriptum.

17 Decreta, vel, quas vocant, ordinationum, in Capitulo confecta, in
librum præcipuum, Capitularium ordinationum nomine in scriptum;
omnes, ac singulæ à Cancellario diligenter, ordineque referantur,
Quibus ordinationibus manu, quorum id muneris est, ante Capitula
proximè futurum subscribatur.

Tùm præterea in hoc ipso Capitulo illæ ab eodem Cancellario de
libro ad verbum recitentur.

18 Codex item alijs paretur: in quo præcipuè notatis singulis die-
bus, ordine exscribantur, quæ in vnoquoque præfectorum, admini-
stratorumque conventu, Capitulouè proponuntur, aut aguntur: quæ
que rursus propõsita, ac suffragijs permittæ, reiecta sunt: vt quæ deli-
berata, quæque repulsa sint, facile omni tempore ex illius codicis mo-
nimentis constant.

19 Librum item præcipuum conficiant, & habeant, in quo cum om-
nia, singulaque annua legata, tum onera illis adiuncta, ordine, distin-
ctè, enucleatèque perscripta omninò sint.

20 Cuius libri exemplum, publici notarij manu signo, auctoritate-
que munitum, in Archiuum Episcopale, vbi alleructur, eodem spacio
deferant. Quod sanè omne deinceps, singulis annis perpetuò præsent
quod ad ea legata, onerave attinet, quæ ijs deinceps annis fieri contige-
rit, aut facta locum habere.

21 Episcopus autem omnes administratores piorum locorum, etiam
quouis nomine exemptorum, ac merè laicalium, & priuatorum com-
pellat omnibus iuris remedijs, ad singulorum onerum satisfactionè ijs
ipsis locis incumbendo: neque vlllo prætextu patiantur, eorum prædia,
bonauè alienari contra summorū pontificum litteras, & sacros Cano-
nes, & Concilia etiam Prouincialia nostra, aut contra piam testato-
rum voluntatem, qui ea bona, ad certum illum pium vsum destinantur.

22 Tabellam item publicè propositam, quo loco in Capitulum con-
uenire solent, perpetuò habeant, in qua pro mensium ratione, proque
rerum genere, ex norma præscripta, ea ipsa & legata, & onera breuiter
dilucideque notata sint.

1. Ibidem.

23 Ijs, qui bona piorum locorum administrant, ea si mobilia sint,
vel pretiosa mobilia, vendere, permutare, in emphyteusim dare, aut
quouis modo alienare; nisi ijs seruatis, quæ à factis Canonibus requi-
runtur,

runtur, & ex consensu, atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contrâfecerint, Episcopi arbitrio puniantur; &, quod actum est, irritum, ac nullum sit.

24 Piorum locorum bona administratorum arbitrio nè locentur; sed publicè locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate. *I. Ibidem.*

25 Quos pijs locis aliquid debere constiterit, ijs eorum locorum bona locari nè liceat.

Qui piorum locorum bona conducere voluerit, det idoneum fideiussorem, cū quo iure agi possit æquè, atque cū ipso principali conductore. Aliter facta locatio, & conductio irrita, ac nulla sit.

26 Ut autem hæc, cæteraque omnia, quæ Tridentina Synodus de Hospitalibus, & alijs pijs locis statuit, facilius Episcopi præstare possint; præcipimus Parochis, ut diligenter singula, quæ in Parochijs suis sint Hospitalia, & pia loca, eaque præsertim, in quibus re ipsa hospitalitas, ceterave administratorum munera non exerceantur; ad Episcopum quàm primùm deferant, cuius arbitrio Parochi huius officij prætermissi pœnas dabunt. *I. Ibidem.*

27 Rogamus autem principes, & magistratus omnes, ne Episcopos suo officio fungentes, & contrâ contumaces iure agentes impedian; sed ea, qua decet, pietate, eos omni ope, & auxilio iuuent. *Ibidem.*

28 In petendis eleemosynis, Hospitalium, & aliorum locorum piorum nomine, hæc præcipuè seruari iubemus.

Vt in illis Hospitalibus, & pijs locis re ipsa, quæ debetur hospitalitas, & opera exerceantur.

Vt ea loca sint in illa Diœcesi, in qua eleemosyna petenda sit; neque ad utilitatem eiusmodi locorum alienæ Diœcesis conuertatur.

Vt, qui petet, sit eiusdem Diœcesis.

Sit bonæ existimationis.

Non fuerit ex numero quæstorum, quos damnauit sancta Tridentina Synodus.

Illud officium gratis, uel constituta certa mercede præstet, nec ullo modo particeps sit eleemosynarum.

Ab Episcopo eiusdem Diœcesis scriptam licentiam, quotannis renouandam, impetrarit.

Qui contrâ, quàm hoc decreto sancitum est, petierit, ab Episcopo grauius puniatur.

Cui etiam curæ erit, ut quæ eleemosynæ collectæ fuerint, uerè in pijs tantummodo eorum locorum usum, quorum nomine petite fuerint, conferantur.

29.30 In Hospitalibus, pijsq; diuersorij, ubi hospitalitas exerceatur, mares cum foeminis, etiam specie matrimonij, nisi id certissimè constet,

stet, versari nē liceat: ne uē ea loca, quæ bonorum subsidio sunt addita, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & istiusmodi nequissimis hominibus pateant.

Mendici, morbum simulantes, moneantur, ut se in aliqua arte potius exercentes, inde sibi honestum vitæ subsidium comparent, quam ignauitæ, ac desiditæ dediti, ostiatim in triuijs, & in templis miserimē mendicent.

Si id recusauerint, curent Episcopi, ut eiiciantur; neque illis domorum hospitalium præterea aditus pateat.

31 Summoperè verò hortamur principes, & magistratus, reliquosque omnes Christi fideles, ut mendicos, verè egrotos, vnum in locum conducendos, ibique elemosynis sustentandos, studiosissimè curent.

3. De Scholis
Doctrin.
Christ.

32 Episcopus præterea eam inear rationem, ut & in hospitalibus, & in alijs pijs locis, vbi plures, vel mares, vel fœminæ curantur, aut aliantur, hoc tradendæ Doctrinæ Christianæ institutum introducant: quo illi pascantur hoc præterea spiritali cibo.

5. Quæ ad
Scholas, &c.

33 Charitatis, beneficentiæque omnibus officijs, quæ in proximos conferuntur, magnam cœlestis gloriæ mercedem propositam esse, sacra litteræ ostendunt; sed illa maximè Deo grata, atque accepta opera sunt, quibus benignè fit, ac succurritur egentissimis hominibus, ægrotis, ac peregrinis. Itaque ut quæ ad eam rationem pertinent, legibus, & sanctionibus communita, rectè obseruentur, hæc pro pastoralis curæ nostræ munere decernimus.

Primò hospitalarius, is uē, cui hospitalium ædium custodia committitur, vir sit, cuius fides, pietas, vitæ innocentia, sedulitas, charitas grauium virorum testimonio commendata sit.

34 Caueat nē à quoquam, cum hospitium ingreditur, aut, cum inde discedit, quicquam, uel minimum, ac nē spontè quidem oblatum, exigat, petat, accipiat uē.

Nē cum mendicis, qui ad quæstum omni simulandi arte utuntur, aliquam turpis lucri pactiōem, pro ijs recipiendis inear.

35 Curet item nē quid peregrini, aduenæ, pauperes hospitio excepti contra Christianam pietatem, bonosque mores admittant.

Quinimò certam horam, tum manè, tum uesperis præscribet, qua, iētibus paruulæ campanæ datis, omnes simul aliquantisper orent.

Doctrinæ Christianæ institutionem introducat, qua præfinito aliquo temporis spacio erudiantur.

Si enim ijs ad corporis uictum, curamque benignè suppeditatur, illud etiam maximè curandum est, ut spirituale Doctrinæ Christianæ pabulum eisdem tribuatur.

Ne pueros vnà cum adolescentibus, maioribusque natū in eodem lecto

lecto cubare permittat.

Neque item eos, qui integra valetudine sunt, cum ægrotis, aliquo morbo laborantibus.

Qui autem integra sunt valetudine, nè diutius triduo in hospitio morentur; nisi aliter ex ipsius hospitalis instituto permittatur.

At, cum eosdem paucis post diebus redire animaduernerit, inuestiget diligenter, quousque iter fecerint: ac sedulo uideat, nè ij modo ad hoc, modo ad illud hospitale domicilium diuertentes, se peregrinos fingant, de urbe, oppidove tamen uerè non exeant, turpi quæstui, atque etiam aleis, multisque alijs flagitijs operam dantes, quod aliquando euenire compertum est, studiosè Episcopus curet, ut in ædibus hospitalibus, quæ unionis, ut uocant, iure, alij domui hospitali adiunctæ sunt, ubi longo temporis spacio hospitalitas intermissa est, quàm primùm restituantur, ut iuris est.

36 Hospitalium locorum, ubi infantes expositi aluntur, curatores, præfective caueant, ut illos lactentes nutricibus, quas eo nomine conduxerint, plures non assignent, quàm earum unaquaque lacte suo alere possit, nè ob hanc culpam plerosque illorum fame necari contingat. Quamobrem, quot ad lactandi usum nutricibus opus habent, totidem sanè sollicitè conquirant, & conducant. Si hæc non possunt alia omni ratione prospiciant, ut lactentium puerorum uitæ succurratur.

37 Cum ad pia instituta perpetuò retinenda, rectèque exequenda plurimum proficit eorum monumentum, ad posteritatem firmiter proditum; Episcopi ea cura sit, ut cum vel in vrbe, uel in Diocesi locus aliquis pius exædificatur, aut instituitur; illius origo, institutum, titulus, & alia eiusdem generis, quæ opportuna censuerit, in marmore, lapide uel solido, aut in tabula ænea incisa, loco eiusdem ædificationis illustri collocata, ad perpetuitatem prodita extent, sicut in non nullis huius Provincie locis aliqua huius generis adhuc cernuntur: idque ipsum præterea in locis pijs, iam exædificatis, institutisue, ubi commodè potest, effici, ac præstari curet.

38 Vbi uel foundationis iure, uel alio probato instituto hospiales aedes, locave pia aliqua ad pauperes, aut peregrinos, aut senes certosue alios id generis homines hospitio excipiendos, alendosue extant, Episcopus, cuius potissimum est curare, atque adeo efficere ut piæ hominũ uoluntates ad eorum præscriptum rectam executionem habeant, uideat, agatque, ut ne ab ijs locis per illorum curatores, præfectos, ministrosue, ij, quorum causa illa exædificata, institutave sunt, repellantur, si illos recipi per facultates licet: ac nè rursus alij hospicio excipiantur, qui excipi non deberent: utque in ceteris etiam ab hospitalium, piorumue locorum institutione discedatur, neque contrà fiat, quàm de il-

lorum curatione, administratione à testatoribus, aut ab alijs, qui illa instituerunt, præscriptum est.

4. Ibidem.

39 Illud interdum, prout usu venerit, ab Episcopo moneantur, qui elemosynam erogare, quouis modo, aut nomine debent, ut sibi in ea erogatione Parochi in primis testimonium, consiliumque adhibere studeant, quò melius consultum sit, ac prospectum conscientia suæ, cum ille pauperum, & egentium notitiam magis exploratam habeat.

40 Tum verò quibus locis ita opus esse Episcopus censuerit, præsertim ubi compererint in distributionibus elemosynarum quicquam peccatum esse, vel quia non uerè pauperibus distributio fit, uel alias minus fideliter, uel non ad præscriptum piæ testatorum uoluntatis; consistuat etiam, uel Parochum, uel pios aliquos ex uicinia illa, uel Parochia laicos, quorum testimonio de paupertate illorum, quibus erogandæ sunt elemosynæ; constet, antequàm ab illis, quorum id cura est, distribuatur, uel aliàs id generis certas regulas, quibus caueatur ab eiusmodi erroribus, in posterum præscribat in distributione seruandas ab illis locis pijs, etiam quæ merè laicalia sint, ac priuata, aut quouis ratione ab Episcopo exempta.

41 In pauperum delectu non egestatis, inopiæq; solum, sed morum etiã, ac uitæ probitatis ratio habeatur. Quo in genere hæc præter cetera de illis inuestigentur, an scilicet Doctrinæ Christianæ scholas frequentent; an fidei rudimenta teneant; anq; religiosè, & piè uiuant.

42 Quæ potrò elemosynæ pauperibus, aut singulis etiam suæ hominibus, tuè familijs quouis ratione debeantur, nè in alium cuiuscumq; rei usum, ac nè in Ecclesiæ quidem instaurationem, ornatumue eas erogari liceat, nisi, & eorum, quorum interest, consensu, & Episcopi præterea concessu, eoque litteris exarato.

Scff. 25. c. 4.
& 8. de ref.

Scff. 22. c. 6.

43 Quæcumq; item, quæ ad certos pios usus relicta ab alijs etiam, à piorum locorum administratoribus persolui, aut præstari debent, in alios etiam similes usus, nè necessitatis quidem prætextu, etiam si testatoris hæredes, quicumque sint, ei rei assentiantur; nisi Episcopus respecta, eam præstiterit facultatem, quæ iure permittendi ab eo dari poterit, illius permutationis causa.

44 Quæcumq; elemosynæ nomine indistinctè per capita, familiasue, distribuuntur, ex deinceps in illos tantum, qui in ijs uerè pauperes sunt, conferantur; nisi ex testamento, fundationisue tabulis, aut aliunde legitimè Episcopo constiterit, illis etiam, paupertate non laborantibus, indistinctè distribuenda esse.

45 Qui aliter distribuerit, ei pœna sit, dupli restitutio, grauiorue arbitrio Episcopi.

46 Vt pijs uniuscuiusque generis distributionibus, quas in urbe, & in Diœcesi, uel ex ultima uoluntate, uel ex consuetudine, alia uè ratione quis præstare debet, satisfactum esse Episcopo constet, prout Concilio primo Prouinciali per nos decretum est; eam rationem is adhibeat, ubi expedire censuerit, ut quod, uel ab uniueritatibus, uel à sodalitijs, pijs uè locis quibuscumque etiam merè laicalibus, & priuatis quouis modo, uel à quouis homine eleemosynæ nomine, aut aliàs piè erogandum, distribuendumque est, quicquid illud sit, adhibitis etiam duobus iuris, per uniueritates delectis, suo, uel in Diœcesi Vicarij foranei iudicio probatis, & Parocho item in opera pietatis præscripta, erogetur, & conferatur.

47 Parochus autem in Codicem certū referat, quæ eiusmodi distributiones, quo die, & quibus adhibitis factæ sint: eorumque & testium subscriptionem adhibere curet.

48 Si uerò, uel uniuerfitas, uel quispiam se neque hac, neque alia ratione distribuisse, Episcopo legitime ostenderit, ad satisfaciendum ab eodem compellatur.

49 Parochus, tamquam Parochiæ suæ pauperum pater, sepe paternè, diligenterque perquirat, primum, an si quæ in Parochialis suæ uicinie finibus eleemosynæ sint, quæ, uel à piorum locorum curatoribus, uel ab aliquo Collegio, uniueritate uè, uel ab ulla familia, uel à singulis hominibus in pauperum usum aut sustentationem erogari quouis nomine debeant: præterea uideat an illarum erogatio fiat, in eos ipsos, qui uerè egentes, pauperesque sunt; anq; & illud, quod, quale uè eleemosynæ nomine in illos conferri debet, integrè, sincereque totum conferatur, erogetur, ac distribuatur.

Si quid uerò animaduernerit, cui cautionem, remedium uè adhiberi oporteat, ad Episcopum quam primum deferat.

50 Curent Episcopi, ut retento piè eleemosynæ instituto, tollantur publicæ illæ commensationes, cæteraque huius generis, quæ à sodalitatibus, quas confratrias, uel confraternitates uocant; præsertim intrà ambitum Ecclesiarum die Pentecostes, & die Cœnæ Domini, ac certis alijs solemnibus festis diebus, pietatis specie fieri solent, non sine bonorum offensione, proposita pœna suo arbitratu.

1. Ibidem.

51 Illud interdicit Episcopus nè in ullis eleemosynarum oblationibus quæ cuius Ecclesiæ sunt, musica instrumenta, organo excepto, in Ecclesiâ adhibeantur; ne uè alia fiant, uel gerantur, que domo Dei indigna sint. Nè item puellæ eleemosynas Ecclesiarum, aut Ecclesiasticorum hominum nomine queritent, id quod non sine earum pudicitie discrimine quibusdam in locis introductum erat.

2. Tit. 2. dec.

24.

52 Nemo aperta, obuolutaque præ pudore facie eleemosynam sine

4. Ibidem.

Episcopi, aut si in Diœcesi, saltem Vicarij foranei, concessu, eoque scriptis exarato, queritet. Nec verò eam facultatem cui quam Episcopus, Vicariusue det, nisi illius & egestatem, & morum, vitæque rationem, antè planè notam exploratamque habuerit.

53 Primo quoque dominico mensis, aliouè die, quem Episcopus itaauerit, in omni Ecclesia Cathedrali, & Parochiali, etiam si regularis sit, vt egentium, qui præsertim præ pudore ostiatim mendicare, eleemosynamve queritate non audent, necessitati, pia fidelium liberalitate succurratur à locupletibus Parochiæ incolis, cæterisque, vt antiquè consuetudinis est, aliquid per eos colligatur, quos huic curæ Episcopus præposuerit.

Quæ eleemosynarum collectio, singulis etiam statis quattuor anni temporibus, quibus in hoc opere misericordiæ promptius, impensiusque incumbendum est, per eosdem fiat.

54 Dominica verò proximè præcedenti quo fideles, & in dando effusiores sint, & paratiores ad Parochialem Ecclesiam cum voluntarijs oblationibus veniant, eleemosynarum collecta intra Missarum solemnia indicatur, sequenti verborum formula ex Sanctissimi Leonis Pontificis sermonibus desumpta.

In eandem verò sententiam Parochus, prout vsu venerit, vberius cum populoaget.

4 Formula denunciandi collectas eleemosynarum.

55 Ventura Dominica dies, vel feria quarta quattuor temporum, dilectissimi, Collectarum futura est. Hortor, & moneo charitatem vestram, vt omnes ad Ecclesiam Parochialem cum voluntarijs oblationibus eleemosynarum conueniatis: in quo opere, etsi non est omnium æqualis facultas, debet esse par pietas. Itaque & anime vestre, & pauperum memores, promptam exhibete largitatem, & pro possibilitate virium vestrarum, spontaneas Collectas vestras sollicitè preparate, vt quicquid vobis de temporalibus facultatibus dempseritis, id multiplicatum in æterna retributione sumatis, in egentibus pascentes Christum, qui nobis illos tantoperè commendauit, vt se in ipsis, & pasci, & vestiri, & suscipi testaretur idem Christus Dominus, qui cum patre, & spiritu sancto uiuit, & regnat in secula seculorum Amen.

4. Ibidem.

56 Vbi mendicorum uagantium, & curæ spirituali, & uictui necessario ita consultum non est, ut certo scilicet quodam pio loco collecti, non mendicatum uictum sibi queritent, sed ex aliena misericordia ibi habeant, unde se sustentent: Episcopus, quod Concilio Provinciali secundo de eorundem vita, moribusque præscriptum est, in eo exequendo illam mirè rationem curet, vt certo præcipuo libro per singulos Parochos illi, si qui eiusmodi intrà Parochiæ fines sunt; tum alij etiam, alia ratione accuratè, ordinèque describantur.

Hæc

37 Hæc verò sedulo ab iisdem Parochis obseruari mandet.

Quò, aut vnde illi migrent.

Quod vitæ Christianæ institutum teneant.

An fidei rudimenta norint.

An diebus festis saltem Missæ sacrificio intersint.

An sæpè confessi, crebrò, & per annum, aut certè saltem constituto Paschæ tempore, sacram eucharistiam sumant.

Quos neque libro descriptos, neque in Pascha confessos communicasse ex eo animaduertent, quòd certum chirographum non ostendant, quo se confessos, & sacram communionem sumpsisse testatum faciant, nè pro Parochialis Ecclesiæ suæ foribus, nec intrà Parochiæ fines eos mendicare Parochi permittant, omnemque propterea cautionem, quantum in se est, adhibeant.

Quos doctrinæ Christianæ rudes, mendicos vagantes uiderint, festis diebus stata hora ad eiusdem doctrinæ scholas conuenire diligenter curent, eosdemque instruant.

38 Pœnam excommunicationis eo ipso habendam proponimus 1. Ibidem.

notarijs, scribisque omnibus, qui testamenta, codicillos, aliasve tabulas de legatis ad pias causas, de rebus, quæ pro malè partis, vel furto ablatis relicte sunt, quas ipsi rogati conscripserint, aut ab alijs scriptas apud se habeat: nisi ad tres menses Episcopo id significauerint; ijs uerò, qui post hac eius generis negotia conscripserint, nisi intrà mensem, cuius initium fiat à morte testatoris, eidem Episcopo rem notam fecerint; eamque particulam de legatis, uel relictis rebus descriptam, & auctoritate publica munitam, debita mercede accepta, illi tradiderint. Quæ omnia sic agantur, nisi iustum intercesserit impedimentum; quo sublato, ea, quæ suprà scripta sunt, notarij exequantur.

Decretum autem hoc nostrum bis quotannis ab omnibus Parochis populo sibi commisso, recitari uolumus.

Ne notarij, qui testamenta, codicillos, aliasue tabulas de rebus quæ 2: Tit. 3. dec. 17.
piarum causarum nomine legatæ, relicteque sunt, uel ipsi rogati conscripserint, uel ab alijs conscriptas apud se habent, magnos nimis labores in ijs omnibus conquirendis sustineant; neue si id quod ipsis superiori Concilio præscriptum est, comiserint; excommunicationem eodem Concilio propositam subeant; idcirco illam sanctionem, piarum causarum nomine à nobis editam, ita interpretamur, ac moderamur, quò faciliorem etiam executionem illa habeat.

Quicumque Notarij sciunt se rogatos, testamenta, aliasue ultimæ uoluntatis tabulas, de rebus piarum causarum nomine relictis, conscripsisse; nisi sex mensium spacio, postquam testatoris mortem scierint, illa Episcopo significarint, quæcumque in ipsis tabulis à se conscri-

pis legata pia facta sint; ij, excommunicationis pœnam ipso iure incurrant.

Qui verò in posterum eius generis tabulas, testamentauè scripserint, eandem pœnam ipso facto subeant; nisi tribus post mensibus, quam testatoris mortem cognouerint, pia legata, relictæ, Episcopo denunciarint. Hoc autem de sex, & trium mensium spacio decretum, vintantum habere statuimus, cum primùm Cōcilium hoc in lucem emissum erit, ac promulgatum.

Vt autem Notariorum, qui iam mortem obierunt, exemplaria, & quæuis alia scripta, quibus res piarum causarum nomine relictæ, aut legatae, notatæ, ac descriptæ sunt, conquiri possint; Episcopus propofitis etiam pœnis, & censuris, eam, quæ sibi facilior videbitur, in eat rei perficiendæ rationem.

Qui Notarij præterea ex superioris Concilij decreto excommunicationem subierint, Episcopus eos absolutionem humiliter petentes, & censuris absoluat; si modo ipsius Episcopi arbitrau ante satisfecerint, ad decreti huius præscriptum.

3. De ijs, que ad bon. Eccl. pert.

59 De Notarijs legata pia non denunciantibus, decretum in altera Prouinciali Synodo editum, quotaanis die Dominico Aduentus ultimo, & Quadragesimæ secundo, in unaquaque Parochiali Ecclesia promulgetur.

2. Tit. 3. dec. 16.

Sess. 22. ca. 8.

60 Hæres, vltimarumque voluntatum exequutor, si quæ piarum causarum nomine legata, relictæ sunt; ea anni spacio ad summum, aut tempore ab ipso testatore præscripto, non præstiterit, ab Episcopo, vt ratio iuris postulat, pœnis ipso iure cōstitutis, omninò cogatur piarum testatoris voluntatem explere.

Nec verò præscriptum illud, vel à iure, vel à testatore tempus, ab Episcopo prorogetur, nisi sibi constiterit, quæ earum causarum nomine relictæ, aut legata sunt, verè præstari non potuisse.

61 Episcopus verò in Parochijs, vbi opus erit, duos probatæ vitæ homines, pietatis amantes, & auctoritate præditos deligat, quorum opera, studio, atque adiumento ad piorum locorum, piarumque causarum iura persequenda vtatur quò ad expedire visum sibi erit.

3. Ibidem.

62 Quæcumque verò ad pios vsus, vel legata, vel relictæ, vel donata sunt; ea sibi iam denunciata, aut alio modo cognita, Episcopus trium mensium spacio in librum certum ordine referri curet. Quo præterea libro quàm primùm eiusdem iussu notentur, quæ deinceps quouis modo scient, ad eos vsus legata, donatæ.

Sess. 22. c. 8.
Clem. Quia contingit, de relig. domib.

63 Testatorium piæ uoluntati nè fraus fiat, Episcopalis curæ est, quæ mobrem, quæcumque uel res uel pecunia, cui piam Sacerdotum conuentui, uel alij cuiquam homini, legata eo noie est, ut pauperibus in elemosynam.

mosynam conferatur; ea neque tota, nec verò pars cuiquam eiusdem conuentus Sacerdoti, neque vniuerso etiam illorum conuentui, nec ab illo sibi ipsi, nè paupertatis quidem causa, vel vlla egestatis specie distribuatur, nisi huic rei facultate ab Episcopo, eaque scriptis data.

64 Quæ legati nomine relicta sunt, certo pio vsui, ea nè necessitatis quidem causa, nec verò hæredum eius, qui reliquerit, consensu, ad alterius rei, quæ æquè item pia sit, vsum conuertantur: nisi Episcopus, re tota primùm cognita, illius commutationis potestatem fecerit, quæ iuris permittit ab eo fieri possit.

65 Prohibeat Episcopus, nè bona, census, prouentus, aliaque eius generis, quæ ad Ecclesiarum fabricas quauis ratione pertinent, ab earum præfectis, aut ministris ad alios vsus auertantur, quàm institutum est, aut certè debent: Idem præterea, ex Tridentini Concilij præscripto, fabricarum redditus in vsus Ecclesiæ necessarios, atque vtilis, vt expedire magis visum fuerit, erogari curet.

2. Tit. 3. dec. 18.

Seff. 22. c. 9. de refor.

66 Episcopi omnem curam, & operam suam conferant ad erigenda, & instituenda ex auctoritate Summi Pontificis loca pia, quæ Montes pietatis appellantur, in singulis Ciuitatibus, & insignioribus oppidis; vnde mutuas pecunias pauperes possint accipere. Eaque, & quæ iam constituta sunt, studiosè, & fideliter administranda curent.

1. De Piorū loc. admin.

67 Principes autem, & Magistratus obsecramus, in ea re Episcoporum studium, & diligentiam omni ope adiuuent.

68 Nec in eis quidquam præter sortem, nisi pro ministris, & alijs necessarijs sumptibus; idq; ex Summi Pontificis auctoritate, accipiatur.

Quæcumque huic titulo defuerint, aliqua tamen ratione pertinere poterunt, videantur in tit. Quæ pertinent ad honorem, &c.

Quæ ad Sodalitates pertinent.

S V M M A R I V M.

- 1 Sodalitates disciplinatorum instituendæ; institutæque Indulgentiarum à Gregorio XIII. concessarum promulgatione adiuuandæ.
 - 2 Dies certus præscribendus, quo sodales confessi communionem sumant.
 - 3 Institutio sodalitatum Apostolica, vel ordinaria auctoritate faciendæ.
 - 4 Sodalitates ab Episcopo visitandæ: quidq; in ea visitatione agendum.
 - 5 Sodales ad publicas processiones accedant.
- In priuatis processionibus Sacerdotem præeuntem adhibeant. 16.
Quas tamen noctu non obeant absque licentia: eoque in casu mulieres non intersint. 26.*

Iidem.